

**Gibanje MLADI RAZISKOVALCI KOROŠKE
(Področje: VARNOST V PROMETU)**

PREUSMERJENA POZORNOST

Avtorica: Tajda Paradiž

Mentorica: Helena Korat

Kraj in leto izdelave: Podgorje pri Slovenj Gradcu, 2017

Šola: Osnovna šola Podgorje pri Slovenj Gradcu

Vsebina

1. Povzetek.....	3
2. Uvod	8
2.1 Namen raziskovalne naloge.....	10
2.2 Raziskovalna vprašanja.....	11
2.2.1 Anketna vprašanja.....	11
2.2.2 Vprašalnik po uporabi nalepke	11
2.3 Raziskovalne hipoteze	12
3. Teoretični del.....	13
3.1 Preusmerjena pozornost	13
3.2 Zakon in uporaba mobilnih telefonov v Sloveniji.....	14
3.3 Zakon in uporaba mobilnih telefonov v drugih državah	16
4. Praktični del	22
4.1 Rezultati prve ankete.....	22
4.1.1 Maksimalna zbranost za volanom	22
4.1.2 Uporaba mobitela med vožnjo.....	23
4.1.3 Odločitev po ogledanem posnetku	24
4.2 Rezultati druge ankete	25
4.2.1 Nalepka kot opomnik	25
4.2.2 Smiselna uporaba nalepke kot opomnika	26
5. Zaključek.....	27
7. Kazalo grafov in tabel.....	31
6. Viri	29
8. Priloge.....	32
8.1 Anketna vprašanja.....	32
8.2 Vprašalnik po uporabi nalepke.....	33
8.3 Oblikovana nalepka	34

1. Povzetek

Raziskovalno delo *Preusmerjena pozornost* je nastalo zaradi vidnih dokazov o tem, da vse več voznikov med vožnjo uporablja mobilne telefone. Čeprav še nisem voznica, kot sopotnica večkrat opažam, da voznik spredaj vozi čudno – počasi; enkrat čisto ob robu, čez trenutek pa že kar blizu sredinske črte. Očitno je, da je voznikova pozornost usmerjena drugam. Prav tako opazujem mimoidoča vozila in preverjam, ali vozniki med vožnjo telefonirajo. Najbolj zgrožena sem, ko vidim, da telefonira voznik večjega tovornega vozila. Ker odraščam v domu, kjer me starša uči, da je treba sočloveka spoštovati, me takšna početja neodgovornih ljudi vznemirijo. Življenje je vendar sveto – ko ugasne, je prepozno!

Zaradi tega sem se odločila, da nekatere stvari, ki me zanimajo (npr. zakon, kazni, osveščanje ljudi na tem področju ...), raziščem in nekaj tudi ukrenem.

V praktičnem delu tako ugotovim, da je v Sloveniji kazen za »prepovedana početja« med vožnjo (takšna, ki ovirajo slušno in vidno zaznavanje voznika med vožnjo) 120 evrov. Spoznala sem, da v Sloveniji potekajo številne akcije, ki jih organizira in koordinira Javna agencija Republike Slovenije za varnost prometa. V okviru teh akcij so organizirane številne dejavnosti in programi – vse v smeri osveščanja ljudi o strašnih posledicah, ki jih prinaša uporaba mobilnih telefonov in druga nevarna početja med vožnjo.

S svojim raziskovalnim delom sem potrkala na vest 67 ljudi. Naredila sem anketni vprašalnik, ki je poleg vprašanj o uporabi mobilnega telefona med vožnjo vključeval tudi ogled dveh posnetkov, ki so si ju anketiranci morali ogledati na sledečih povezavah: <https://www.youtube.com/watch?v=FF9LtKOCK8Q> in <https://www.youtube.com/watch?v=cGzM52PkO1k>.

Posnetka prikazujeta strašne posledice prometnih nesreč, ki so ju povzročili vozniki, ki so med vožnjo telefonirali. Anketa je pokazala, da le slaba petina anketirancev med vožnjo nikoli ne uporablja mobitela. Od teh, ki so med vožnjo uporabljali mobilni telefon (vedno, včasih, redko), pa se jih je kar 86 % po ogledanih posnetkih odločilo, da tega ne bodo več počeli. Ker se zavedam, da smo ljudje pozabljivi, sem izdelala nalepko s sloganom *Maksimalno zbran, sedem za volan* (nalepka je priložena kot priloga.). Anketiranci so jo nalepili na sredino volana in z njo vozili več dni. Zanimalo me je, ali je bila nalepka učinkovit opomnik za priklic posnetka v spomin in s tem tudi na »osvežitev« odločitve, da med vožnjo mobilnega telefona

ne uporabljamo. Anketa je pokazala, da se je visok odstotek anketiranih (nad 90 %) s pomočjo nalepke spomnil na ogledan posnetek in potrdil, da so bili s tem v mislih pri vožnji bolj zbrani. Skoraj vsi (98 %) anketirani menijo, da je takšna uporaba nalepke kot opomnika zelo učinkovita.

Med iskanjem potrebnih podatkov sem ugotovila, da imajo podoben način opominjanja glede neuporabe telefona med vožnjo (namreč z nalepko) tudi v Združenih državah Amerike. Dosedanje raziskave kažejo, da je uporaba mobilnih telefonov med vožnjo zelo aktualna tema ne samo pri nas ampak v vseh državah razvitega sveta.

Vesela sem, da sem s svojim raziskovalnim delom pripomogla k dobri odločitvi nekaterih voznikov.

Ključne besede: preusmerjena pozornost, mobitel, promet, voznik, vožnja, varnost

Abstract

Research paper Misdirected attention was written because there is clear evidence of an increasing number of drivers using their cell phones while driving. Even though I am not yet a driver myself I often notice on the road that the car in front of ours is moving in a strange manner – slowly, sometimes very close to the edge of the road and other times too close to the middle line. It is evident that the driver is not paying enough attention to his driving. I also observe cars passing us by and check whether their drivers are on the phone. What terrifies me the most is seeing drivers of freight vehicles doing just that. My parents taught me that one has to respect another human being. Seeing such irresponsible behaviour on the road makes me very unsettled. Life is sacred yet when it is extinguished it is too late.

Therefore I have decided to do something about it while also researching some of the things that interest me (laws, fines, educating people on this matter etc.).

In the practical part, I found out that a penalty for „prohibited driving actions“ (those which obstruct aural and visual perception of the driver) in Slovenia adds up to 120 euros. I also found out that numerous activities and educational programmes are coordinated by the Slovenian Traffic Safety Agency, in order to raise awareness of the terrible consequences of using cell phones and other dangerous actions while driving.

I made a questionnaire about the usage of cell phones while driving; the 67 people participating were also asked to watch the next two videos: <https://www.youtube.com/watch?v=FF9LtKOCK8Q> and

<https://www.youtube.com/watch?v=cGzM52PkO1k>. The videos portray the terrible consequences of accidents caused by drivers who were on their phones. Results of the survey show that less than a fifth of participants never use cell phones while driving. 86 % of the rest decided after watching the videos, they will cease with such behaviour. Because people tend to forget, I made a sticker with a slogan Completely focused, I get behind the wheel (the sticker is attached at the end of the paper). The participants were asked to stick it on to the middle of the steering wheel of their car and drive with it for several days. I wanted to know if the sticker served as an effective reminder of the video scenes they watched and if it helped them refresh their decision to not use their cell phones while driving. The results of the survey showed that by using the stickers a high percentage of the participants (over 90 %) were reminded of the videos they watched and that it helped them retain their focus while driving.

Almost all of the participants (98 %) stated that they think using such a sticker as a reminder is highly effective.

During my research I also found out that a similar way of warning drivers against using cell phones behind the wheel (using a sticker) also exists in the United States of America. Recent studies all point at the fact that using a cell phone while driving is a serious issue in all developed countries in the world – not just in Slovenia.

I am glad that with this research I could help some drivers make a better decision regarding this issue.

Key words: misdirected attention, cell phone, traffic, driver, driving, safety

Zahvala

Posebna zahvala gre moji mentorici Heleni Korat, ki mi je vse skozi ustvarjanje te raziskovalne naloge pomagala in me usmerjala. Dala mi je zamisli, ki so to raziskovalno nalogo le še izboljšale. Zahvaljujem se svojim družinskim članom, ki so mi stali ob strani in so mi vedno pomagali, ko sem potrebovala pomoč. Zahvala gre tudi mojemu očetu, ki mi je še posebej pomagal skozi vso raziskovalno nalogo. Zahvaljujem se vsem, ki so rešili anketo in uporabljali mojo nalepko. Brez te podpore ne bi šlo.

2. Uvod

Beseda promet nam v ušesih zveni zelo domače in vsakdanje. Ob njej si največkrat predstavljamo cesto, polno avtomobilov, tovornih vozil, kolesarjev, pešcev in morda še drugih udeležencev. Toda promet zajema veliko več, kot se zdi na prvi pogled. Najpomembnejše ob vsem tem pa je dejstvo, da smo v prometu udeleženi ljudje, ki smo pravzaprav najšibkejši člen tega vsakdanjega dogajanja, a hkrati imamo samo mi – ljudje – nadzor nad vsem, kar se dogaja v prometu, in velik vpliv na to, da dogajanje ne uide iz nadzora.

Poročila o prometnih nesrečah so tragična. Žalostno je vse, kar je povezano z njimi – telesne poškodbe, trajna invalidnost, smrt, psihične muke in travme, materialne izgube in še bi lahko naštevala. Izgubljenega življenja ne moremo vrniti. Prav tako ne moremo invalidnemu človeku povrniti zdravja.

Še nikoli nisem bila priča prometne nesreče, se pa veliko krat sprašujem, zakaj nas usodne napake drugih ne izučijo. Še vedno se namreč vozniki usedejo za volan, ko pijejo alkoholne pijače; še vedno so na cestah ljudje, ki brezglavo hitijo in nepremišljeno prehitevajo dobesedno vse, kar jim pride na pot. Še vedno vidim, da se v avtomobilih, ki se peljejo mimo, dogaja marsikaj. Opažam, da veliko voznikov med vožnjo uporablja mobilni telefon.

To me je pravzaprav pripeljalo do tega, da sem se začela spraševati, kaj piše v Zakonu o varnosti cestnega prometa o uporabi mobilnega telefona med vožnjo, kolikšna je kazen za to pri nas in v drugih državah, kaj se pri nas dogaja v smeri izboljšav na tem področju. Zanima me, ali zakon dopušča uporabo bluetooth slušalke. Zanima me tudi, ali je predvidena kazen za pešca, ki stopi na zebro, medtem ko uporablja mobilni telefon.

Zanima me, kako na ljudi vpliva ogled posnetka tragične nesreče, ki jo je povzročil voznik, ker je med vožnjo uporabljal mobilni telefon. S pomočjo strokovne literature s področja psihologije želim raziskati, ali takšen posnetek ostane v spominu dovolj aktiven, da pri posamezniku še vedno »ohranja« spomin na pozitivno odločitev, sprejeto v preteklosti.

Rada bi oblikovala »pripomoček« (motivacijski slogan na nalepki, predviden za lepljenje na volan), ki bi pripomogel k vsakodnevni osvežitvi spomina voznikov o tem, da se mobilni telefon med vožnjo ne uporablja.

V prometu je pravzaprav ključnega pomena, da smo zbrani in na nivoju najvišje možne koncentracije, saj je to, kar velikokrat povzroči nesrečo, nepredvidljiva situacija, ki se lahko, kadar jo pričakamo pripravljene, velikokrat izteče z minimalnimi posledicami ali celo brez njih. V povezavi s tem ne mislim samo na voznike vseh vrst vozil, pač pa tudi na pešce, na tiste, ki se rolkajo in skejtajo ... Tudi ti morajo kot udeleženci v prometu biti z mislimi, ušesi in očmi vključeni v prometno dogajanje. Ali je pešec s slušalkami v ušesih odgovoren udeleženec prometa?

Vse, kar preusmeri našo pozornost, je lahko usodno za nas same ali za naše bližnje. Pogovarjanje po mobilnem telefonu, pisanje SMS-ov, brskanje po spletu, nastavljanje navigacije, poslušanje glasbe, oziranje za stvarmi, živalmi ali osebami, ki nas pritegnejo, brskanje po torbici ali predalu v avtomobilu ... Vse to povzroča veliko tveganje za nastanek nepredvidljivih situacij v prometu ali za spregledanje le-teh.

V zadnjem času, natančneje po tem, ko sem sama intenzivno začela razmišljati o temi svojega raziskovalnega dela, vse pogosteje po radiu in televiziji poslušam o zaostrenem nadzoru in ostrejših ukrepih, povezanih z uporabo mobilnega telefona med vožnjo. Zato želim tudi ugotoviti, kaj je na tem področju že bilo raziskano (razne akcije in raziskave) in ugotovljeno.

Veseli me, da se na tem področju dogajajo spremembe. Želim si, da bi pri dovtetnih in odgovornih uporabnikih mobilnih telefonov, ki so udeleženci prometa, obrodile sadove. Prav to je tudi cilj mojega raziskovalnega dela, namreč ozavestiti vsaj nekaj ljudi o tem, kako se lahko zavestno odločijo sestiti za volan s polno mero odgovornosti. Želim si, da bi moje raziskovalno delo pustilo name, na moje bližnje in vse, ki ga bodo prebrali, nepozaben vtis in trajen spomin, da bi se v prometu vedno priklopili na maksimalno zbranost.

2.1 Namen raziskovalne naloge

V teoretičnem delu svoje raziskovalne naloge se bom ukvarjala:

- z besedno zvezo *preusmerjena pozornost*; kaj pomeni, kaj med vožnjo preusmeri našo pozornost;
- z zakoni, ki so povezani s cestnim prometom na področju uporabe mobilnih telefonov pri nas;
- z zakoni, ki so povezani s cestnim prometom na področju uporabe mobilnih telefonov v drugih državah;
- z dosedanjimi raziskavami in akcijami ter ugotovitvami, ki so jih prinesle;
- z vprašanjem, ali ostane ogledan posnetek v spominu človeka, tako da lahko vpliva na njegove odločitve.

Praktični del bom namenila raziskavi. Sestavila bom anketo in z njo dobila pomemben podatek o uporabi mobilnih telefonih pri voznikih osebnih avtomobilov. Želim pridobiti njihovo odločitev o uporabi mobilnega telefona po ogledu kratkega posnetka o tragičnih posledicah uporabe mobilnega telefona med vožnjo. Prav tako želim temeljito razmisliti, kaj lahko sama naredim na področju osveščanja udeležencev v prometu o pomembnosti izogibanja preusmerjene pozornosti. Želim oblikovati »izdelek«, ki bi vsakodnevno opozarjal voznike na nevarnost uporabe mobilnega telefona med vožnjo in raziskati njegov učinek na voznike.

2.2 Raziskovalna vprašanja

2.2.1 Anketna vprašanja

Vprašanje 1: Ali se, ko se usedete za volan, spomnite na pomembno dejstvo, da vožnja od vas zahteva maksimalno zbranost?

Vprašanje 2: Ali med vožnjo uporabljate mobilni telefon?

NADALJUJETE TISTI, KI NISTE OBKROŽILI ODGOVORA *nikoli*.

Vprašanje 3: V katere namene uporabljate mobilni telefon med vožnjo? Obkrožite vse tiste odgovore, ki veljajo za vas.

PROSIM, DA SI, PREDEN ODGOVORITE NA 4. VPRAŠANJE, OGLEDATE POSNETKA NA SLEDEČI POVEZAVI:

<https://www.youtube.com/watch?v=FF9LtKOCK8Q>

<https://www.youtube.com/watch?v=cGzM52PkO1k>

Vprašanje 4: Ali sta posnetka s prikazom tragične vsebine vplivala na vašo odločitev, da med vožnjo ne boste nikoli več uporabili mobilnega telefona?

2.2.2 Vprašalnik po uporabi nalepke

Vprašanje 1: Ali ste se ob pogledu na nalepko spomnili vsebine ogledanega video posnetka o nevarnosti uporabe mobilnega telefona med vožnjo?

Vprašanje 2: Ali se je vaš način vožnje izboljšal v smislu povečane zbranosti?

Vprašanje 3: Ali menite, da je takšen način priklica podatkov iz spomina koristen in učinkovit?

2.3 Raziskovalne hipoteze

Hipoteza 1: Predvidevam, da se večina anketiranih voznikov, kadar sede za volan, ne spomni dejstva, da to dejanje od njih zahteva maksimalno zbranost.

Hipoteza 2: Predvidevam, da so se vsi anketirani vozniki med vožnjo že kdaj ukvarjali z mobitelom.

Hipoteza 3: Predvidevam, da bo ogledan posnetek s prikazom tragične vsebine vplival na odločitev večine anketiranih voznikov, da med vožnjo ne bodo več uporabljali mobilnega telefona.

Hipoteza 4: Predvidevam, da opomnik v obliki smiselne nalepke v bližini volana spomni voznika na pomen zbranosti med vožnjo in da to med vožnjo tudi upošteva.

3. Teoretični del

3.1 Preusmerjena pozornost

Ker je naslov moje raziskovalne naloge *Preusmerjena pozornost*, je prav, da razložim to besedno zvezo.

Čeprav je beseda *preusmerjena* pridevnik, bom njen pomen razložila s pomočjo glagola *preusmeriti*. V slovarju slovenskega knjižnega jezika (v nadaljevanju SSKJ) ima omenjen glagol 3 pomene, in sicer:

1. narediti, da dobi, ima kaj drugo, drugačno smer, usmerjenost;
2. narediti, da ima kaka dejavnost drugo, drugačno vsebino;
3. povzročiti pri kom pripravljenost, odločitev za drugo, drugačno dejavnost

(<https://goo.gl/YtiQr6>).

Torej pridevnik *preusmerjen* pomeni takšen, ki ima drugo, drugačno smer, usmerjenost; takšen, ki ima drugo, drugačno vsebino; takšen, ki se odloči za drugo, drugačno dejavnost.

Tudi samostalnik *pozornost* ima po SSKJ 3 pomene:

1. zavestna (miselna) zbranost;
2. povečano zanimanje, zavzetost za kaj;
3. kar kaže, izraža skrb, zavzetost za koga (<https://goo.gl/YtiQr6>).

Besedna zveza *preusmerjena pozornost* tako pomeni, da nekaj zmoti, preusmeri našo zavestno zbranost. Kadar smo v varnem okolju, na primer beremo časopis ali roman doma na kavču ali se učimo ..., in naš miselni proces zmoti neka druga misel, bo naše branje ali učenje zelo malo učinkovito. Zgodilo se bo, da kar na enkrat ne bomo več vedeli, kaj beremo. Takšna *preusmerjena pozornost* nima večjih in usodnih posledic niti za samega vršilca dejanja (bralca, učenca ...) niti za morebitne soudeležence tega »dogodka« (ljudi, ki so na istem kavču, v istem prostoru ...). To pa ne velja v okoliščinah, kjer moramo biti zbrani in osredotočeni na samo dogajanje, in sicer zaradi posledic, ki nastanejo, ko je človek z mislimi, očmi in rokami drugje.

Večkrat slišim odrasle, ki trdijo, da lahko opravljajo več stvari hkrati. Sprašujem se, kako so te stvari na koncu opravljene.

Mag. Sonja Kranjc je v intervjuju *Zakaj sta ženski in moški svet tako različna* povedala, da lahko ženske delamo več stvari hkrati, ker naj bi imele 30 % več povezav med levo in desno polovico možganov kakor moški. To pomeni, da lahko bolj uporabljamo obe možganski polovici, zaradi česar se lahko osredotočimo na več težav hkrati (<https://goo.gl/89mgOj>). To nikakor ni spodbuda, da lahko ženske za volanom počno še kaj drugega, kot vozijo.

Paskval A. je v svoji diplomski nalogi zapisala, da lahko človeško telo dobro opravi zapleteno opravilo samo takrat, kadar svojo pozornost posveča le-temu delu (Paskvale, 2009).

Ko smo za volanom, lahko našo pozornost preusmeri marsikaj, na primer mimoidoči, razne reklame ob cesti, seganje po pijači ali hrani, iskanje radijske postaje ... Takrat predstavlja nevarnost dejstvo, da smo oči odmaknili s cestišča. V teh nekaj sekundah smo nezavedno ogrozili sebe in druge. Lahko bi namreč zamudili dragocen čas pri opažanju nepredvidljive situacije. To pomeni, da bi reagirali kasneje in kratko malo povzročili nesrečo. Vid je torej pomemben čut. Oči morajo biti med vožnjo usmerjene na cestišče. Prav tako je pomemben sluh. Z ušesi zaznavamo hrup, ki nam pomaga pravi čas reagirati v določeni situaciji; npr. umakniti se s cestišča v primeru intervencije reševalnega vozila, ki ima vklopljeno sireno.

Eden izmed nevarnih in vse pogosteje uporabljenih »preusmerjevalcev« pozornosti je v zadnjem času zagotovo mobilni telefon. Kadar se med vožnjo odzovemo na klic, se osredotočimo na pogovor in smo manj pozorni na vožnjo ter dogajanje na cesti.

Človekova pozornost se odziva glede na njegove želje, čustva, počutje, razpoloženje. Kadar pa je človek za volanom, mora biti na prvem mestu razum. Njegova pozornost mora biti usmerjena na cestišče.

3.2 Zakon in uporaba mobilnih telefonov v Sloveniji

Zakon, ki govori o varnosti v prometu, je objavljen v Uradnem listu RS, št. 56/2008. Imenuje se *Zakon o varnosti cestnega prometa*. Njegove dopolnitve segajo v leto 2008. IV razdelek opredeljuje posebne obveznosti voznikov. V 72. členu tega razdelka so z zakonom določene sledeče prepovedi uporabe določenih naprav in opreme in tudi denarne kazni v primeru kršitve:

(1) Voznik in učitelj vožnje med vožnjo ne sme uporabljati opreme ali naprav na način, ki bi zmanjševale njegovo slušno ali vidno zaznavanje ali zmožnost obvladovanja vozila (maska, slušalke, telefon itd.).

(2) Voznik med vožnjo ne sme poslušati radia ali drugih zvočnih naprav s takšno glasnostjo, ki mu onemogoča normalno slušno zaznavanje v cestnem prometu.

(3) Ne glede na prvi odstavek tega člena sme voznik, razen kandidat za voznika, ki ga učitelj vožnje uči vožnje motornega vozila, in kandidat za voznika, ki vozi osebni avtomobil v spremstvu spremljevalca, med vožnjo telefonirati, vendar le ob uporabi v vozilo vgrajene naprave za prostoročno telefoniranje ali brezžične slušalke za eno uho, če mu pri tem ni treba fizično upravljati telefonskega aparata. Pri opravljanju nalog, potrebnih za reševanje življenja ali premoženja, preprečitev ali odpravo velike materialne škode, preprečitev ali odpravo onesnaženja okolja in nalog policije, je med vožnjo dovoljena uporaba radijske postaje.

(4) Z globo 120 eurov se kaznuje za prekršek voznik oziroma učitelj vožnje motornega vozila, ki ravna v nasprotju z določbami tega člena.

(5) Z globo 40 eurov se kaznuje za prekršek voznik, ki ne potrebuje voznškega dovoljenja, ki ravna v nasprotju z določbami tega člena (Zakon o varnosti cestnega prometa, 2008).

Prvi odstavek 72. člena jasno prepoveduje uporabo mobilnega telefona, medtem ko tretji odstavek dovoljuje telefoniranje izključno z uporabo prostoročne naprave ali brezžične slušalke na eno uho.

Čeprav sama še nisem voznica, sem udeleženka prometa. Kot sopotnica večkrat ugotavljam, da se vozniki motornih vozil ne držijo prepovedi o uporabi mobilnega telefona med vožnjo, ki je določena z zakonom. Najbolj pretresena sem, kadar vidim, da med vožnjo telefonirajo vozniki tovornjakov, priklopnikov in celo avtobusov.

Menim, da uporaba prostoročne naprave ali brezžične slušalke na eno uho ni rešitev. Voznik mora biti pri vožnji tudi umsko prisoten.

»Resen telefonski pogovor voznika povsem okupira. Dejstvo je, da človek ni sposoben hkrati opravljati dveh miselnih operacij. Če se nekdo torej intenzivno pogovarja po telefonu, ne spremlja dovolj dogajanja v prometu. Lani so Američani opravili celoletno študijo, v katero so zajeli 100 voznikov in njihove avtomobile opremili s tremi kamerami. Ko so analizirali

posnete prometne nesreče, so ugotovili, da jih je 80 odstotkov povzročila voznikova nepozornost. Možgani vsako sekundo prejmejo deset posnetkov dogajanja med vožnjo, torej 600 na minuto. Če se pogovarjamo po telefonu, možgani teh posnetkov ne dobijo, se pravi, da lahko voznik nekaj spregleda, pogosto žal kakšnega otroka ali motorista," pravi Bojan Žlender s Sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu« (Štakul, 2008).

Menim, da je zgornji citat dovolj zgovoren in kar kliče po spremembi *Zakona o varnosti cestnega prometa*. Na žalost omenjeni zakon ne govori ničesar o uporabi mobilnika pri pešcih, niti pri tistih, ki rolkajo ali skejtajo.

3.3 Zakon in uporaba mobilnih telefonov v drugih državah

Verjetno med ljudmi, še posebno pri osebah srednjih let, velja misel, da se globam zaradi uporabe mobilnega telefona med vožnjo lahko malce lažje »izognemo«, če nas doletijo v tujini. A temu ni več tako. Odličen primer je naša sosednja država Italija. Tamkajšnjim državljanom se vozniško dovoljenje odvzame, lahko tudi do dva meseca. Če si turist oz. nisi tamkajšnji državljan in te opazijo pri uporabi mobilnega telefona med vožnjo, te doleti prepoved vožnje po italijanskih cestah. Na Hrvaškem je za ta prekršek določena globa od 65 evrov naprej. Na Madžarskem telefoniranja med vožnjo ne kaznujejo višje kot 100 evrov, v Avstriji pa kazen znaša od 50 evrov naprej.

Zasledila sem, da imajo najvišje kazni za telefoniranje med vožnjo države Severne Evrope. Danska ima globo 200 evrov, Finska do 115 evrov, Švedska 170 evrov, Nizozemska 230 evrov, Norveška 160 evrov in Estonija do 200 evrov. Višina je odvisna od višine dohodka.

DRŽAVA	VIŠINA KAZNI (V EUR)
Italija	Odvzem vozniškega dovoljenja (državljan) ali prepoved vožnje po njihovih cestah (tujec)
Avstrija	Od 50 naprej
Hrvaška	Od 65 naprej
Madžarska	Do 100
Finska	Do 115
Slovenija	120
Norveška	200
Švedska	170

Danska	200
Estonija	Do 200
Nizozemska	230

Tabela 1: Kazni za telefoniranje med vožnjo v posameznih državah.

Zgornja tabela jasno kaže, kako različne so globe za enak prekršek. Dobro bi bilo pri voznikih doseči popolno vzdržnost uporabe mobilnega telefona pri vožnji zaradi nepredstavljenih in nepopravljivih posledic in ne zaradi denarne kazni.

3.4 Dosedanje raziskave in akcije

Ob iskanju podatkov za svoje raziskovalno delo sem ugotovila, da je bilo na podobno temo (vožnja, mobitel, varnost ...) narejenih kar nekaj raziskovalnih in diplomskih nalog. Nekatere od njih so:

Uporaba mobilnih telefonov med službenimi vožnjami (Dolinar, 2014);

Vpliv uporabe mobilnega telefona na varnost cestnega prometa (Paskvale, 2009);

(Ne)varna vožnja v prometu (Godec, Rinc, Nerat, 2015);

Uporaba mobilnega telefona med vožnjo avtomobila (Vodušek, Rob, Škulj, 2014);

Zanimivo je, da vse več ljudi opaža resen problem in veliko nevarnost uporabe mobilnega telefona med vožnjo. Žalostno pa je dejstvo, da se v resnici kršitve na tem področju še vedno dogajajo, in sicer vsakodnevno.

Javna agencija Republike Slovenije za varnost prometa (AVP) deluje na področju varnosti prometa. Opravlja številne naloge – razvojne, strokovne, raziskovalne, preventivne, vzgojne ... Prav tako je njena naloga, da javnost osvešča in izobražuje na področju varnosti prometa.

V obdobju 2012–2014 je pod okriljem AVP potekala preventivna akcija s sloganom: »*Bodi trenutno nedosegljiv, če želiš ostati živ!*« V njej je sodelovala tudi Policija, Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport, Ministrstvo za zdravje, Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, nevladne organizacije, glavni mobilni operaterji v Sloveniji in zastopniki mobilnih telefonov. Akcija je imela dva cilja, in sicer zmanjšati stopnjo uporabe mobilnega telefona med vožnjo in povečati stopnjo zavedanja voznikov in voznic o nevarnosti uporabe mobilnega telefona med vožnjo. Ugotovljeno je bilo, da:

- četrtnina voznikov med vožnjo uporablja mobilni telefon v različne namene;
- polovica voznikov opravlja med vožnjo kratke pogovore, več kot polovica se jih odzove na zvonjenje mobilnega telefona med vožnjo;
- dobra desetina voznikov pregleduje ali piše SMS sporočila oz. pregleduje elektronsko pošto;
- okoli 60 % voznikov med vožnjo pregleda 1–2 sporočili;
- tretjina med vožnjo napiše 1–2 sporočili;
- skoraj 40 % voznikov se med vožnjo zaradi uporabe mobilnega telefona nikoli ne ustavi na primernem mestu;
- dobrih 20 % voznikov se zaradi uporabe mobitela med vožnjo vedno ustavi;
- samo tretjina voznikov uporablja napravo za prostoročno telefoniranje;
- najnevarnejše dejavnosti med vožnjo so pisanje in pregledovanje SMS sporočil ter vpisovanje telefonske številke v mobilni telefon (<https://goo.gl/317cvZ>).

AVP je v okviru omenjene akcije organizirala kar 34 ukrepov, ki so jih poleg nje izvedle tudi prej omenjene sodelujoče ustanove (Policija, Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport, Ministrstvo za zdravje ...). Tako so potekale številne kampanje, podana so bila razna sporočila, opozorila, potekale so številne akcije, nadzori, razne objave na internetu in drugod ... (<https://goo.gl/317cvZ>).

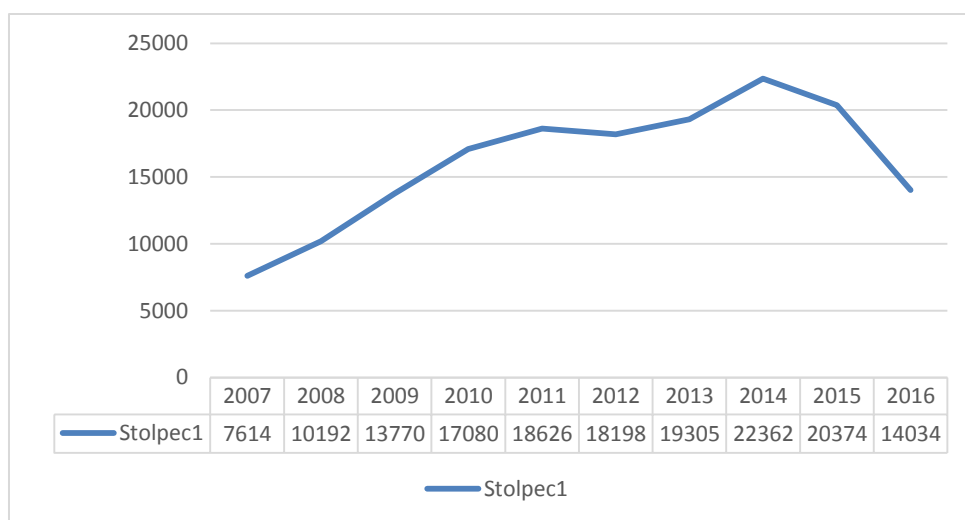
Tudi v letošnjem letu (2017) je Javna agencija Republike Slovenije za varnost prometa koordinirala preventivno akcijo »*Mobilni telefoni v prometu*« o nevarnosti uporabe mobilnih telefonov med vožnjo pod sloganom: "Vozimo pametno!" Tudi v tej akciji je sodelovala Policija, Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport, Ministrstvo za zdravje, Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve in številne nevladne organizacije. Na podlagi izvedene akcije se že pripravlja »*predlog za spremembo zakonodaje (lažji dostop policistov do podatkov uporabe mobilnih telefonov v prometnih nesrečah, sprememba globe, da se doda še 5 kazenskih točk)*« (<https://goo.gl/2N0sGp>).

Po sprejetju teh predlogov bodo policisti lahko s pomočjo mobilnih operaterjev preverili, ali je voznik v času, ko je povzročil nesrečo, uporabljal mobilni telefon.

Javna agencija Republike Slovenije za varnost prometa ugotavlja, da se v zadnjih letih kaže porast uporabe mobilnih telefonov v prometu, in sicer največ pri mlajših generacijah in pri

voznikih srednjih let. Vozniki med vožnjo pišejo in pošiljajo sporočila, brskajo po spletu in celo objavljajo v družabnih omrežjih. Večinoma pa so razlogi uporabe mobilnih telefonov med vožnjo poslovni (<https://goo.gl/2N0sGp>).

Statistika sicer kaže, da se uporaba mobilnih telefonov med vožnjo v zadnjih dveh letih nekoliko zmanjšuje. Leta 2007 je bilo na tem področju zabeleženih 7 641 kršitev, leta 2008 10 192 kršitev, leta 2009 13 770, leta 2010 17 080 in leta 2011 18 626 (<http://www.policija.si>). Leta 2012 je bilo na tem področju zabeleženih 18 189 kršitev, leta 2013 19 305 kršitev, leta 2014 22 362 kršitev, leta 2015 20 374 kršitev in leta 2016 14 034 (31 % manj kakor leto prej) (<http://www.policija.si>).

Graf 1: Uporaba mobilnih telefonov med vožnjo v letih 2012–2016.

Javna agencija Republike Slovenije za varnost prometa je z različnimi partnerji v okviru letošnje (2017) januarske akcije pripravila številne aktivnosti, in sicer:

- »Medijsko kampanjo *Ne uporabljajte telefona med vožnjo. Vozimo pametno. Z vsemi medijskimi gradivi (TV in radijski spot), oglaševanjem na nacionalnih in lokalnih medijih in številne druge medijske aktivnosti.*
- *Za potrebe aktivnosti na lokalni ravni bomo zagotovili plakate in letake za sodelovanje z občinskimi sveti za preventivo in vzgojo v cestnem prometu, ter aktivnosti Policije in občinskih redarstev.*
- *V času akcije bo Policija in občinska redarstva izvajala poostren nadzor nad uporabo mobilnih telefonov med vožnjo.*
- *V okviru Izpitnih centrov bodo vse kandidate (predvsem mlade) osveščali glede tveganja zaradi uporabe telefona med vožnjo ter vsakemu tudi podarili letak.*

- S plakati bomo opozarjali na problematiko tudi preko različnih pooblaščenih organizacij za tehnične preglede in registracijo vozil, v šolah vožnje in drugod.
- Na problematiko bomo voznike neposredno opozarjali tudi na avtocestnih plakatih ter počivališčih, ter v sodelovanju z DARS tudi preko avtocestnih portalov« (<https://goo.gl/2N0sGp>).

Menim, da je potrebno ljudi neprestano osveščati o nevarnosti uporabe mobilnega telefona v prometu. Analize raznih preventivnih akcij kažejo, da se številke vendarle obračajo na bolje.

3.5 Človekov spomin

Magistra farmacije, Dominika Tompa Majcen, v svojem članku *Spomin – mejnik naše preteklosti, sedanjosti in prihodnosti* razloži, kaj je spomin, katere vrste spominov poznamo in kaj je značilno za vsako vrsto spomina.

Spomin pomeni človekovo sposobnost, da:

- sprejme,
- shrani in
- ponovno uporabi informacije.

V naših možganih so na različnih lokacijah umeščene različne vrste spomina:

- senzorni spomin (tu gre za zaznavo dražljaja – vidimo, slišimo, občutimo z dotikom ...);
- kratkoročni ali delovni spomin (je nosilec zavesti in odločanja; prepoznamo dražljaj, sprejmemo odločitve, uporabimo informacije in jih shranimo največ do 1 minute);
- dolgoročni spomin (je »shramba« vseh informacij, obseg in trajanje tega spomina sta neomejena).

Dolgoročni spomin delimo na več skupin:

- epizodni spomin (v njem so shranjena naša doživetja raznih dogodkov);
- semantični spomin (v njem je shranjeno zanje, ki se ga učimo v šoli, iz knjig ...);
- proceduralni spomin (tu so shranjene spretnosti in veščine, ki se jih učimo) (Tompa Majcen, 2009).

Epizodni spomin je torej ta, ki nam omogoča, da se spomnimo dogodkov iz preteklosti. Torej, če smo si vsaj enkrat v preteklosti ogledali vsaj en video posnetek, ki prikazuje, kako tragično se lahko konča kakršno koli ukvarjanje z mobilnim telefonom med vožnjo, to ostane v

dolgoročnem spominu. Potrebno je samo, da vsakokrat, ko se voznik usede za volan, prikličje to iz svojega spomina.

Ljudje smo narejeni tako, da radi pozabimo na stvari, zato si pri tem pomagamo z različnimi opomniki. Najpogosteje pozabljamo zaradi velike količine dela in obveznosti, ki jih moramo opraviti. Tako uporabljamo rokovnike, v katere beležimo, česa ne smemo pozabiti, uporabljamo aplikacije na računalniku in mobitelu, ki so namenjene temu, a včasih preprosto pišemo listke in si jih nalepimo na vidno mesto.

Tudi vozniki vseh motornih vozil bi morali imeti učinkovit opomnik, ki bi jih spominjal na to, kako nujna je zbranost, kadar so za volanom.

Dolar v svojem diplomskem delu omenja, da ZDA uporabljajo nalepke, s katerimi voznike in voznice opominjajo k že v preteklosti dani odločitvi (zavezi), da med vožnjo ne bodo uporabljali mobilnega telefona (<https://goo.gl/5zK2rc>).

4. Praktični del

Temeljni del pričujoče raziskovalne naloge temelji na dveh raziskovalnih internetnih anketah, s pomočjo katerih bom potrdila oziroma ovrgla na začetku postavljene hipoteze. V prvi anketi me najbolj zanima učinek ogledanega posnetka s tragično vsebino zaradi uporabe mobilnega telefona med vožnjo. Takšnega pristopa in raziskave na temelju vpliva ogledanega posnetka na voznika v do sedaj opravljenih raziskavah na tem področju nisem zasledila. Druga anketa bo pokazala, ali je opomnik v obliki nalepke spominjal voznike na ogledan posnetek in morebitno odločitev o popolni vzdržnosti do uporabe mobilnega telefona med vožnjo.

Rezultati so poleg ubesedenih ugotovitev predstavljeni tudi z grafi.

4.1 Rezultati prve ankete

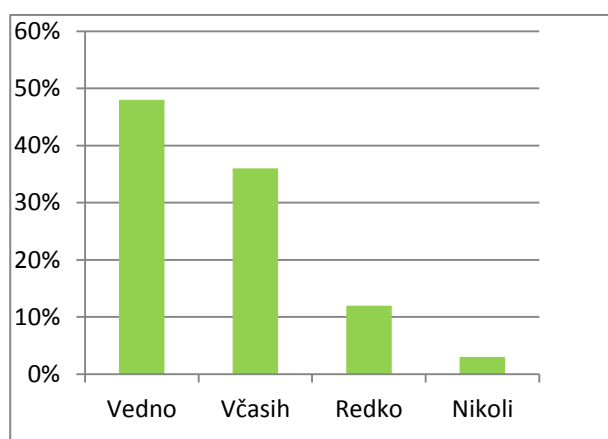
V prvi anketi je sodelovalo 67 voznikov različnih starostnih skupin:

- a) 18–34=17 oseb
- b) 35–65=49 oseb
- c) 66 in več=1 oseba

4.1.1 Maksimalna zbranost za volanom

S prvim vprašanjem sem presojala prvo hipotezo.

Vprašanje 1: *Ali se, ko se usedete za volan, spomnite na pomembno dejstvo, da vožnja od vas zahteva maksimalno zbranost?*

Graf 2: Prikaz zavedanja maksimalne zbranosti za volanom.

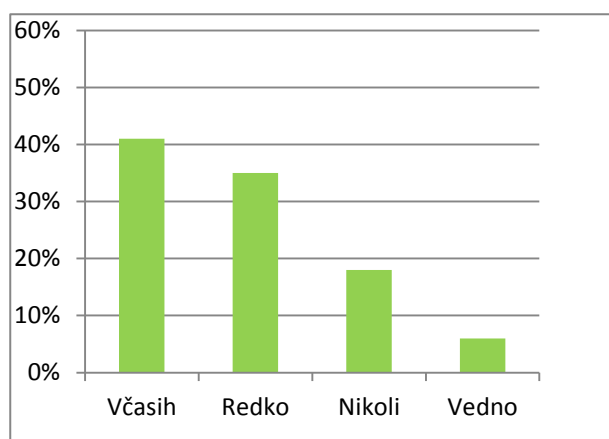
48 % voznikov se vedno spomni, da morajo biti maksimalno zbrani, kadar vozijo, 36 % se na to spomni le včasih, 12 % redko in 3 % nikoli.

Hipoteza 1: *Predvidevam, da se večina anketiranih voznikov, kadar sede za volan, ne spomni dejstva, da to dejanje od njih zahteva maksimalno zbranost, je ovržena.* Nad odgovori na to vprašanje sem zelo presenečena. Predvidevala sem namreč, da je večini odraslim vožnja vsakdanje rutinsko opravilo kot npr. nakupovanje, ki od človeka ne zahteva večje miselne zbranosti in pozornosti.

4.1.2 Uporaba mobitela med vožnjo

Z drugim anketnim vprašanjem sem ugotavljala, koliko voznikov uporablja telefon med vožnjo.

Vprašanje 2: *Ali med vožnjo uporabljate mobilni telefon?*

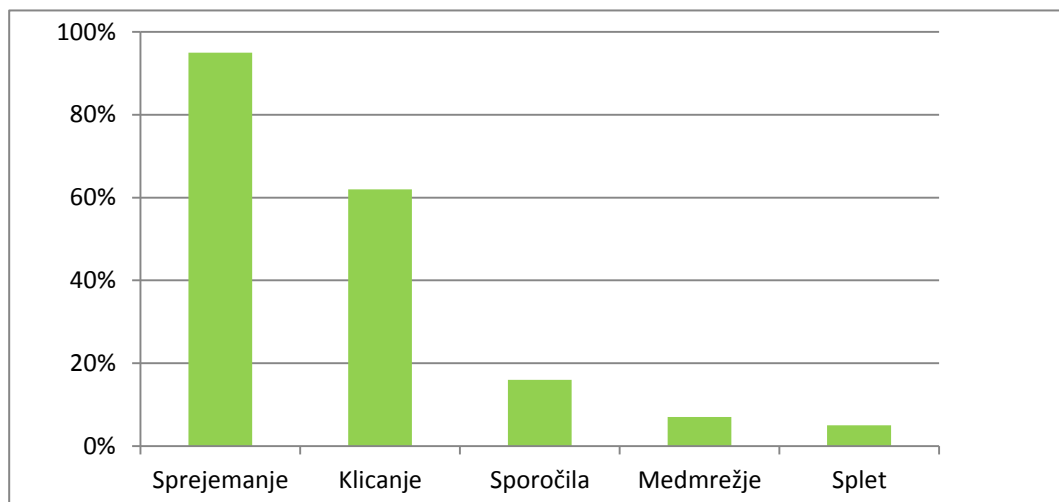
Graf 3: Uporaba mobitela med vožnjo.

6 % voznikov vedno uporablja mobilni telefon, 41 % le včasih, 35 % redko in 18 % nikoli.

Hipoteza 2: *Predvidevam, da so se vsi anketirani vozniki med vožnjo že kdaj ukvarjali z mobilnim telefonom, je ovržena, saj slaba petina anketiranih voznikov med vožnjo nikoli ne uporablja mobilnega telefona. Dobrih 80 % anketiranih voznikov uporablja telefon, čeprav nekateri med njimi redko ali včasih. Odstotek je izjemno visok.*

Glede uporabe mobilnih telefonov med vožnjo me je zanimalo tudi to, za kaj jih vozniki uporabljajo. Rezultati so pokazali, da 95 % anketiranih uporablja telefon med vožnjo za sprejemanje klicev, 65 % za klicanje, 16 % ga uporablja za pisanje sporočil, 7 % za brskanje in objavljanje po socialnih omrežjih ter 5 % za brskanje po spletu. (Anketirani so lahko med navedenimi možnostmi izbrali več odgovorov.) Odstotek od možnosti pisanja sporočil do

brskanja po spletu pada, vendar to ni podatek, ki se bi ga razveselili, saj ta opravila povzročijo, da so oči dlje časa odmaknjena od cestišča. Nevarnost, da voznik kaj spregleda, je v takšnih primerih še večja. Večina anketiranih uporablja mobilni telefon za sprejemanje klicev. Tudi ta podatek je zaskrbljujoč, saj v takem primeru voznik ne more biti maksimalno zbran.

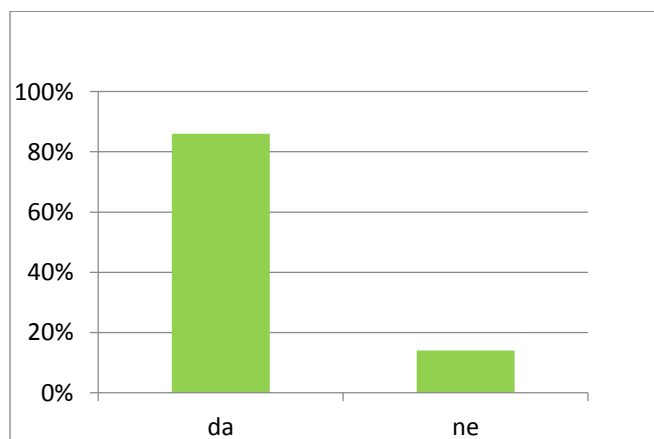

Graf 4: Namen uporabe mobitela med vožnjo.

4.1.3 Odločitev po ogledanem posnetku

Zanimalo me je, ali bosta ogledana posnetka vplivala na odločitev voznikov, da med vožnjo ne bodo več uporabljali mobitela.

Vprašanje 4: *Ali sta posnetka s prikazom tragične vsebine vplivala na vašo odločitev, da med vožnjo ne boste nikoli več uporabili mobilnega telefona?*

Graf 5: Ali je posnetek vplival na vašo odločitev?

Na 86 % anketiranih voznikov sta ogledana posnetka vplivala pozitivno, na 14 % ljudi pa nista imela vpliva.

Hipoteza 4: *Predvidevam, da bo ogledan posnetek s prikazom tragične vsebine vplival na odločitev večine anketiranih voznikov, da med vožnjo ne bodo več uporabljali mobilnega telefona, je potrjena.*

4.2 Rezultati druge ankete

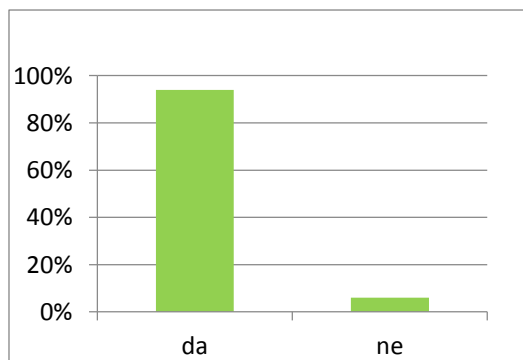
V drugi anketi je sodelovalo 50 voznikov (le-ti so že sodelovali v 1. anketi). S to anketo sem iskala učinek nalepke, ki deluje kot opomnik, na voznike, ki so omenjeno nalepko prilepili na sredino volana. Zanimalo me je:

1. ali je nalepka voznike spomnila na ogledan posnetek,
2. ali so zaradi tega bolj zbrano vozili in
3. če se jim je zdel takšen način opominjanja/spominjanja učinkovit ter koristen.

4.2.1 Nalepka kot opomnik

S prvim vprašanjem sem ugotavljala, ali je nalepka učinkovit opomnik.

Vprašanje 1: *Ali ste se ob pogledu na nalepko spomnili vsebine ogledanega video posnetka o nevarnosti uporabe mobilnega telefona med vožnjo?*

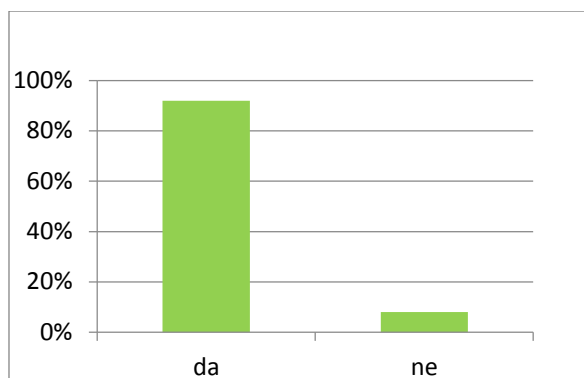

Graf 6: Ali je nalepka učinkovit opomnik?

Odgovori na 1. vprašanje so pokazali, da je nalepka za večino voznikov (94 %) učinkovit opomnik. Le 6 % anketiranih voznikov tega ni potrdilo.

Drugo vprašanje je preverjalo to, kar je nenazadnje smisel nalepke, namreč da na voznika vpliva tako, da je le-ta za volanom maksimalno zbran.

Vprašanje 2: *Ali se je vaš način vožnje izboljšal v smislu povečane zbranosti?*

Graf 7: Ali ste zaradi opomnika vozili bolj zbrano?

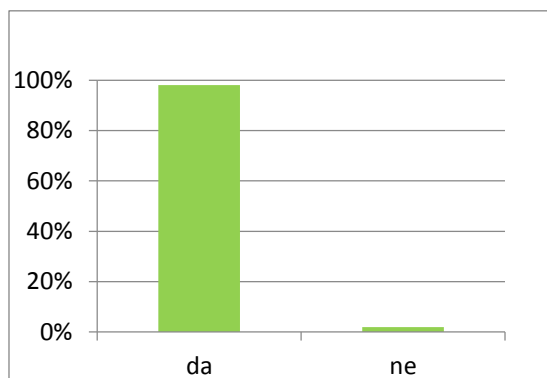
Kar 92 % anketiranih voznikov je zaradi nalepke, ki jih je spominjala na tragične posledice vožnje z mobitelom, vozilo bolj zbrano. Na 8 % anketiranih nalepka ni imela takšnega učinka.

Hipoteza 4: *Predvidevam, da opomnik v obliki smiselne nalepke v bližini volana spomni voznika na pomen zbranosti med vožnjo in da to med vožnjo tudi upošteva, je potrjena.*

4.2.2 Smiselna uporaba nalepke kot opomnika

Zelo sem vesela, da so vozniki dobro sprejeli nalepko. Nekateri vozijo z njo še po raziskavi. Kot sem že omenila, nalepke v te namene uporabljajo tudi v Ameriki. Spodnji graf kaže, da se skoraj vsi vozniki strinjajo z dejstvom, da nalepka deluje kot učinkovit opomnik. Vprašanje pa je, kako dolgo ima na voznika takšen učinek, saj je znano, da se ljudje hitro navadimo na stvari. In če se na opomnik navadiš, morda izgubi svoj namen.

Vprašanje 3: *Ali menite, da je takšen način priklica podatkov iz spomina koristen in učinkovit?*

Graf 8: Je uporaba nalepke kot opomnika koristna in učinkovita?

5. Zaključek

Moje raziskovalno delo je sestavljeno iz dveh delov. V prvem, teoretičnem delu sem iskala pomen besedne zveze *preusmerjena pozornost* in ugotovila, da to pomeni, da nekaj zmoti, preusmeri našo zavestno zbranost. Ker je mobilni telefon ta, ki največkrat preusmeri pozornost voznikov, sem se v svojem raziskovalne delu ukvarjala prav s tem. Spoznala sem, da si, če uporabljaš mobitel ali kaj drugega, kar vpliva na vid (pogled s cestišča) ali sluh med vožnjo, kaznovan le z globo 120 evrov. Tudi v drugih državah razvitega sveta predstavlja uporaba mobilnih telefonov med vožnjo problem. Kazni za to so različne, v nekaterih državah so uravnane s plačo kršitelja. Skandinavske države imajo glede tega najvišje kazni, v Italiji pa voznikom, ki uporabljajo med vožnjo mobitel, odvzamejo voziško dovoljenje.

Zaradi vse pogostejših nesreč, ki jih povzročajo vozniki, ki med vožnjo telefonirajo, Javna agencija Republike Slovenije za varnost prometa v sodelovanju s Policijo, Ministrstvom za izobraževanje, znanost, kulturo in šport, Ministrstvom za zdravje, Ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve, nevladnimi organizacijami, glavnimi mobilnimi operaterji v Sloveniji in zastopniki mobilnih telefonov že več let izvaja številne razvojne, strokovne, raziskovalne, preventivne in vzgojne naloge, s katerimi želi izboljšati stanje na tem področju. Dosedanje raziskave omenjene agencije kažejo, da v zadnjih dveh letih sicer število kršiteljev na tem področju pada.

Do sedaj so nastala številna diplomska in tudi raziskovalna dela na to tematiko. Očitno je, da se vse več ljudi zaveda tega problema. Uporabljati mobitel med vožnjo pomeni izpostaviti sebe in druge veliki nevarnosti. Tudi enostaven pogovor človeka odvrne od potrebne zbranosti za volanom, saj lahko človek zapleteno opravilo opravi samo, če se posveča le-temu.

V drugem, praktičnem delu sem oblikovala dve anketi. S prvo sem želela izvedeti, ali se vozniki zavedajo, da morajo biti za volanom maksimalno zbrani. Rezultat me je presenetil, saj se omenjenega dejstva zaveda skoraj polovica (48 %) anketirancev. Kljub temu jih skoraj 80 % med vožnjo kdaj uporablja mobitel; vendar samo 6 % vedno. Večina (95 %) anketiranih voznikov uporablja telefon za sprejemanje klicev, 65 % za klicanje, 16 % za pisanje sporočil, 7 % za brskanje in objavljanje na socialnih omrežjih ter 5 % za brskanje po spletu. Slednja opravila (pisanje sporočil, brskanje in objavljanje na socialnih omrežjih in brskanje po spletu) so najnevarnejša, vendar tudi enostaven pogovor predstavlja nevarnost, da voznik med vožnjo kaj spregleda oziroma opazi prepozno.

Anketni listi so vsebovali tudi dve povezavi za ogled posnetkov, ki sta prikazovala tragične posledice uporabe mobilnega telefona med vožnjo. Na 86 % anketiranih je ogledan posnetek deloval pozitivno. Ker so bili med anketiranimi tudi moji sorodniki, znanci in sodelavci staršev, sem dobila številne informacije o njihovem doživljanju ob ogledu posnetkov. Vsebina jih je pretresla in jim dala misliti.

Človekovi miselni procesi so zapleteni, večkrat potekajo spontano. Zato je dobro, da imamo v avtu nekaj, kar nas opominja, naj za volanom postopamo odgovorno – vozimo zbrano, kolikor se da. Ker je vse, kar človek vidi, shranjeno v njegovem epizodnem spominu, ki nam omogoča, da se spomnimo dogodkov iz preteklosti, je za priklic določene vsebine iz spomina dovolj namestiti učinkovit opomnik.

Ideja o nalepki, ki so jo vozniki namestili v središče volana, se je izkazala za zelo učinkovito. 94 % anketiranih voznikov se je ob pogledu nanjo spomnilo na vsebino posnetkov. Zaradi tega so se odločili biti za volanom bolj zbrani. Večini, kar 98 %, se je takšen način, da se človek spomni na svojo odločitev ob pogledu na nalepko, zdi učinkovit. Morda bi bilo v prihodnosti smiselno raziskati, kako dolgo ima nalepka tako močan vpliv na voznika, po kolikem času se človek navadi nanjo in jo spregleda in ali je smiselno, učinkovito nalepko zamenjati z drugo (spremeniti barvo ...).

Raziskovalno delo mi je bilo v veselje. Tema in marsikateri zaključki raziskovalnega dela na teoretičnem področju niso ravno stvari, ki bi navduševale. Navdušil me je predvsem drugi, praktični del in učinek, ki ga je moje delo imelo na ljudi. Želim si, da bi se vsi spomnili reka o tem, da se nespametni iz izkušenj ne nauči ničesar, pametni se uči na lastnih izkušnjah, a ta, ki je moder, se uči na izkušnjah drugih. Ko gre za varnost človeka in za njegovo življenje, je to še veliko bolj pomembno.

6. Viri

Dolar T. (2014). Uporaba mobilnih telefonov med službenimi vožnjami. Diplomsko delo, B&B Višja strokovna šola, Kranj. Pridobljeno 20. 2. 2017 na <https://goo.gl/O89Uos>.

dezurni@zurnal24.si (2016). *Se peljete v Italijo? Nikar ne počnite več tega prekrška*. Pridobljeno 2. 2. 2016 na <https://goo.gl/7Z1W6X>.

FAŠNIK, K. (2016). *Zakaj sta ženski in moški svet tako različna?* Pridobljeno 20. 1. 2017 na <https://goo.gl/89mgOj>.

Franc, Z. (2016). *Dopust na Hrvaškem: poznate omejitve in kazni?* Pridobljeno 1. 2. 2017 na <https://goo.gl/wAc4Ff>.

Javna agencija Republike Slovenije za varnost prometa (2012). *Bodi trenutno nedosegljiv, če želiš ostati živ*. Pridobljeno 29. 1. 2017 na <https://goo.gl/317cvZ>.

Javna agencija Republike Slovenije za varnost prometa. *Uporaba mobilnih telefonov*. Pridobljeno 29. 1. 2017 na <https://goo.gl/2N0sGp>.

Ministrstvo za notranje zadeve. Pridobljeno 30. 1. 2017 na <http://www.policija.si>.

Paskvale, A. (2009). *Vpliv uporabe mobilnega telefona na varnost cestnega prometa*. Diplomsko delo, Maribor, Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede. Pridobljeno 29. 1. 2017 na <https://goo.gl/0NMU6M>.

Pavšič, G. (2014). *Prometne globe v Evropi: od drobiža do osebnega bankrota*. Pridobljeno 2. 2. 2017 na <https://goo.gl/knDO5S>.

Slovar slovenskega knjižnega jezika. Pridobljeno 29. 1. 2017 na (<https://goo.gl/YtiQr6>).

ŠTAKUL, M. (2008). *Telefoniranje med vožnjo: Pijani, čeprav brez alkohola*. Dnevnik.si. Pridobljeno 29. 1. 2017 na <https://goo.gl/ICgTLu>.

Tompa Majcen, D (2009): Spomin – mejnik naše preteklosti, sedanjosti in prihodnosti. Naša lekarna, št. 36. Pridobljeno 3. 2. 2017 na <https://goo.gl/uSD29i>.

Zakon o varnosti cestnega prometa (2008), Uradni list RC, št. 56/2008.

7. Kazalo grafov in tabel

Graf 1: Uporaba mobilnih telefonov med vožnjo v letih 2012–2016.....	19
Graf 2: Prikaz zavedanja maksimalne zbranosti za volanom.....	22
Graf 3: Uporaba mobitela med vožnjo.....	23
Graf 4: Namen uporabe mobitela med vožnjo.....	24
Graf 5: Ali je posnetek vplival na vašo odločitev?.....	24
Graf 6: Ali je nalepka učinkovit opomnik?.....	25
Graf 7: Ali ste zaradi opomnika vozili bolj zbrano?.....	26
Graf 8: Je uporaba nalepke kot opomnika koristna in učinkovita?.....	26
Tabela 1: Kazni za telefoniranje med vožnjo v posameznih državah	16

8. Priloge

8.1 Anketna vprašanja

STAROST a) 18–34 b) 35–65 c) 66 in več

Vprašanje 1: Ali se, ko se usedete za volan, spomnite na pomembno dejstvo, da vožnja od vas zahteva maksimalno zbranost?

- a) nikoli
- b) vedno
- c) včasih
- d) redko

Vprašanje 2: Ali med vožnjo uporabljate mobilni telefon?

- a) nikoli
- b) vedno
- c) včasih
- d) redko

NADALJUJETE TISTI, KI NISTE OBKROŽILI ODGOVORA nikoli.

Vprašanje 3: V katere namene uporabljate mobilni telefon med vožnjo? Obkrožite vse tiste odgovore, ki veljajo za vas.

- a) za klicanje
- b) za sprejemanje klicev
- c) za pisanje sporočil
- d) za brskanje in objavljanje na družabnih omrežjih
- e) za brskanje po spletu

PROSIM, DA SI, PREDEN ODGOVORITE NA 4. VPRAŠANJE, OGLEDATE POSNETKA NA SLEDEČI POVEZAVI:

<https://www.youtube.com/watch?v=FF9LtKOCK8Q>

<https://www.youtube.com/watch?v=cGzM52PkO1k>

Vprašanje 4: Ali sta posnetka s prikazom tragične vsebine vplivala na vašo odločitev, da med vožnjo ne boste nikoli več uporabili mobilnega telefona?

- a) da
- b) ne

8.2 Vprašalnik po uporabi nalepke

Vprašanje 1: Ali ste se ob pogledu na nalepko spomnili vsebine ogledanega video posnetka o nevarnosti uporabe mobilnega telefona med vožnjo?

- a) da
- b) ne

Vprašanje 2: Ali se je vaš način vožnje izboljšal v smislu povečane zbranosti?

- a) da
- b) ne

Vprašanje 3: Ali menite, da je takšen način priklica podatkov iz spomina koristen in učinkovit?

- a) da
- b) ne

8.3 Oblikovana nalepka

